

SBÍRKA PRAMENŮV
KU POZNÁNÍ LITERÁRNÍHO ŽIVOTA
V ČECHÁCH, NA MORAVĚ A V SLEZSKU.

VYDÁVÁ

III. TŘÍDA ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ V PRAZE.

SKUPINA I. ŘADA 2.

ČÍSLO 1.

MARTINA KABÁTNÍKA CESTA Z ČECH DO JERUSALEMA A KAIRA
R. 1491—92.

V PRAZE.

NÁKLADEM ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.

1894.

SBÍRKA PRAMENŮV

KU POZNÁNÍ LITERÁRNÍHO ŽIVOTA

V ČECHÁCH, NA MORAVĚ A V SLEZSKU.

VYDÁVÁ

III. TŘÍDA ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA

PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ V PRAZE.

SKUPINA I. ŘADA 2.

ČÍSLO 2.

STAROČESKÁ GESTA ROMANORUM.

V PRAZE.

NÁKLADEM ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.

1895.

SBÍRKA PRAMENŮV

KU POZNÁNÍ LITERÁRNÍHO ŽIVOTA V ČECHÁCH, NA MORAVĚ A V SLEZSKU.

VYDÁVÁ

III. TŘÍDA ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ V PRAZE.

SKUPINA PRVNÍ.

PAMÁTKY ŘEČI A LITERATURY ČESKÉ.

ŘADA II. ČÍSLO 3.

EZOPOVY FABULE.

V PRAZE.

NÁKLADEM ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.

1901.

OBSAH.

	Str.
Předmluva	V.
Úvod	VII-LXIV.
Oddíl první.	
Předmluva Albínova	3
Co básní nazývají.	5
Život Ezopa	7
Oddíl druhý.	
Knihy Ezopovy	53
I. 1. O kohoutu a o perle	55
2. O vlku a o beranu	56
3. O myši, žábě a luňáku	57
4. O psu a o ovci	57
5. O psu a o kusu masa	58
6. O lvu, vlku, koze a ovci	59
7. O zloději a o slunci	60
8. O vlku a o řehábu	60
9. O dvou psech	61
10. O muži a o hadu	62
11. O oslu a o lvu	63
12. O dvou myších	64
13. O orlu a o lišce	65
14. O orlu, hlemejždi a vráně	66
15. O havranu, sýru a lišce	67
16. O lvu, kanci, býku a oslu	67
17. O oslu a o štěněti	68
18. O lvu a o myši	69
19. O dvou supích	70
20. O vlatovici a jiných ptácích	71
II. 1. O žabách	73
2. O holubu, supu a krahujci	74
3. O zloději a o psu	75
4. O svini souprasní a o vlku	76
5. O hoře ku porodu pracující	77
6. O vlku aneb psu a o jehněti	78
7. O starém psu a o pánu jeho	79

	Str
8. O zajících a žabách	80
9. O vlku a o kozlátku	80
10. O chudém člověku a o ještěrci	81
11. O jelenu, o vlku a o ovci	82
12. O člověku lysém a o muše	83
13. O lišce a o čápu	84
14. O obrazu a o vlku	84
15. O havranu a o pávu	85
16. O mouše a o mezku	86
17. O mouše a o mravenci	87
18. O vlku a o lišce	88
19. O kolčavě a o hospodáři	89
20. O žábě a o volu	89
III. 1. O lvu a o pastýři	91
2. O lvu a o koni	92
3. O oslu a o frýzu	93
4. O zvířatech a o ptácích	94
5. O slavičkovi a o krahujci	95
6. O lišce a o vlku	96
7. O jelenu a o lovcí	97
8. [O ženách a o slepici]	98
9. O ženě a o muži jejím umrlém	99
10. O frejřce a o mládenci	100
11. O otci a nepodařilém synu	101
12. O zlém a ještě o horším	102
13. O vlčích, o ovčích a o psích	102
14. O muži a o sekeře	103
15. O vlku a o psu	104
16. O rukou, nohách a o břichu	105
17. O opici a o lišce	106
18. O kramáři a o oslu	107
19. O jelenu a o volu	108
20. O lvu a o opici	109
IV. 1. O lišce a o hrozních	111
2. O kolčavě a o myších	111
3. O vlku, o pastýři a o myslivci	112
4. O pávu, o Junoně a o slavičkovi	113
5. O rysu a sedláku	114
6. O řezníku a o skopcích	115
7. O ptáčníku a o ptácích	116
8. O člověku pravdomluvném, o lháři a o opici	117
9. O koni, o jelenu a o myslivci	118
10. O oslu a o lvu	119
11. O supu a o jiných ptácích	120
12. O starém lvu a o lišce	121
13. O nemocném oslu a o vlku	121
14. O velikém kozlu a o třech malých	122
15. O člověku a o lvu	123
16. O bleše a o velbloudu	123
17. O mravenci a o kobylce	124
18. O meči a o poutníku	125

Str		Str.
80	19. O vráně a o ovci	125
80	20. O jedli a o třtině	126
81	Oddíl třetí.	
82	Staré Fabule	129
83	1. O lišce, o mezku a o vlku	131
84	2. O kanci, o beránku a o vlku	132
84	3. O lišce a o kohoutu	133
85	4. O draku a o sedláku	134
86	5. O lišce a o kočce	136
87	6. O vlku a o kozlu	137
88	7. O vlku a o oslu	138
89	8. O hadu a o sedláku	139
91	9. O lišce, o vlku a o lvu	141
92	10. O vlku, kterýž prdl	143
93	11. O závistivém psu	146
94	12. O vlku a o lačném psu	146
95	13. O otci a o třech synech	149
96	14. O vlku a o lišce	150
97	15. O psu, o vlku a o skopci	153
98	16. O mužičkovi a o lvu	154
99	17. O rytíři, o jeho pacholku a o lišce	156
100	Oddíl čtvrtý.	
101	Nové Fabule	159
102	3. Slaviček a krahujec	161
102	4. Liška a lev	161
103	5. Liška (bez ocasu)	162
104	6. Liška a šípek	162
105	7. Liška a krokodil	163
106	8. Kohouti a kuroptva	163
107	9. Liška (a obraz)	164
108	10. Uhlíř a knap	164
109	11. Rybáři	164
111	12. Chlubící se	165
111	13. O slibujícím nemožné věci	165
112	14. Chytrák aneb šibal	165
113	15. Rybáři	166
114	16. Oklamavatel	166
115	17. Žáby	167
116	18. Člověk starý a smrt	167
117	19. Baba a lékař	167
118	20. Sedlák a synové jeho	168
119	21. Hospodář a psi	168
120	22. Žena vdova a slepice	169
121	23. Od psa ukousnutý	169
121	24. Dva mládenci a řezník	169
122	25. Nepřátelé	169
123	26. Kočka a myši	170
123	27. Liška a opice	171
124	28. Thymus ryba a mořská svině	171
125	29. Lékař a nemocný	171
	30. Ptáčník a ještěrka	172

	Str.
31. Bobr	172
32. Pes a řezník	172
33. Pes a vlk	173
34. Pes a kohout	173
35. Lev a žába	173
36. Lev, osel, liška	174
37. Lev a medvěd	174
38. Hadač	174
39. Mravenec a holubice	175
40. Netopýř, hloh a mořská vlastovice	175
41. Lékař a nemocný	175
42. Hajný a bůh Merkurius	176
43. Osel a zahradník	177
44. Ptáčník a skřivánek	177
45. Vandrovník	178
46. O synu a mateři	178
47. Ovčák a moře	179
48. Pomorančí a jablka	179
49. Krtice	179
50. Vosové a koroptvy	180
51. Páv a kavka	180
52. Hluchý tetřev a liška	180
53. Skřivánek	181
54. Telec	181
55. Zajíci a žáby	181
56. Osel a kůň	182
57. Lakomec	182
58. Husy a řeřábi	182
59. Hlemýžď a orel	183
60. Blecha	183
61. Laní	183
62. Laní a lev	184
63. Laní a réví	184
64. Osel a lev	184
65. Zahradník a pes	184
66. Svině a pes	185
67. Svině a psí máte	185
68. Rak a had	185
69. Pastýř a vlk	186
70. Lev a vlk	186
71. Žena (a muž opilec)	187
72. Labut	187
73. Mouřenín	188
74. Vlastovice a vrána	188
75. Kalous	188
76. Hlemýžď	188
77. Hospodyně a dívky	189
78. Čarodějnice	189
79. Kolčava (a pilník)	189
80. Sedlák (a štěstí)	190
81. Vandrovníci	190
82. Žáby	190

Str.		Str.
172	83. Kterýž od včel vybírá	191
172	84. Alcyon pták	191
173	85. Rybář	191
173	86. Opice a mořská svině	192
173	87. Mouchy	192
174	88. Mercurius a obrazník	193
174	89. Mercurius a Tiresias	193
174	90. Psi	193
175	91. Muž a žena (svárlivá)	194
175	92. Kozlátko a vlk	195
175	93. Rak a liška	195
176	94. Harfeník	196
177	95. Zloději	196
177	96. Vrána a krkavec	196
178	97. Vrána a pes	197
178	98. Krkavec a had	197
179	99. Kavka a holubi	197
179	100. Kavka	198
179	101. Mercurius	198
180	102. Jupiter	198
180	103. Jupiter	199
180	104. Vlk a ovce	199
181	105. Zajíci	199
181	106. Mravenec	199
181	107. Netopýř a kolčava	200
182	108. Vandrovníci	200
182	109. Osel polní	201
182	110. Orlové	201
183	111. Osel a liška	201
183	112. Osel a žáby	202
183	113. Osel a havran	202
184	114. Osel a liška	202
184	115. Slepice a vlastovice	203
184	116. Velbloud	203
184	117. Had	203
185	118. Holubice	203
185	119. Holubice a vrána	204
185	120. Bohatý	204
186	121. Pastýř ovcí	204
186	122. Rybář a mladý sum	205
187	123. Kůň a osel	205
187	124. Člověk a divý muž	205
188	125. Liška a drvoštěp	206
188	126. Člověk rozrážející obraz	206
188	127. Člověk a pes	207
188	128. Rybář	207
189	129. Skoták	208
189	130. Krkavec	208
189	131. Orel	209
190	132. Mravenci a kobylka	209
190	133. Červík a liška	209
190	134. Slepice zlatá vejce nesoucí	210

	Str.
135. Lev a liška	210
136. Vlk a baba	210
137. Kozlátko a vlček	211
138. Mezek	211
139. Had a sedlák	211
140. Trubač	212
141. Trest a oliva	212
142. Vlk a řeřáb	212
143. Kohouti	213
144. Beran a vlk	213
145. Člověk starý a smrt	213
146. Žáby	213
147. Komár a lev	214

Oddíl pátý.

Fabule Avianovy	215
1. O sedlce a o vlku	217
2. O žábě, o žabinci a o ptácích	218
3. O racích	218
4. O oslu a o lvové kůži	219
5. O žábě lékaře a lišce	220
6. O dvou psech	220
7. O velbloudu a Jupiterovi	221
8. O dvou tovaryších	221
9. O dvou hrncích	222
10. O lvu, býku a kozlu	223
11. O opici a jejím dítěti	223
12. O pávu a řeřábu	224
13. O střelci a o zubru	225
14. O čtyřech volích a o lvu	225
15. O jedli a šípku	226
16. [O rybáři a rybce]	227
17. O Apollínovi a o lakomém a závistivém	227
18. O plačícím dítěti a o lakomém zloději	228
19. O lvu a koze	228
20. O žíznivé vráně	229
21. O sedláku a mladém býku	229
22. [O poutníku a o Satyrovi]	230
23. O býku a o myši	230
24. O husi, kteráž zlatá vejce nesla	230
25. O opici a dvou opíčatech	231
26. O větru a dčbánu	231
27. O vlku a o kozlátku	232

Oddíl šestý.

Adelfonsus. Pogius. Fabule snesené	233
1. O pravém přátelství	235
2. O penězích, kteréž byly dány ku schování	239
3. Muže moudrého nález o oleji	241
4. O nalezených penězích	244
5. O třech tovaryších	245
6. O ptáčniku a o ptáku	247
7. O celném a o dvořenínu	248

Str.		Str.
210	8. O rozprávce a o ovčích	249
210	9. O sedláku, vlku, lišce a sýru	250
211	10. O kupci a jeho ženě	252
211	11. O staré ženě a o plačícím psu	253
211	12. O slepém muži a o jeho ženě	255
212	13. O chytré a lstivé ženě zahradníkově	256
212	14. O staré ženě a o prostěradlu	258
212	15. O královském krejčím a tovaryši jeho	258
213	16. O ženě a o jejím muži v holubníku	260
213	17. O ženě, kterouž Bůh děťátkem obdařil	261
213	18. O nábožném pokrytci	262
214	19. Žena jedna žaluje na muže svého	263
215	20. Výmluva skladatele z lehkých žertů	265
217	21. O nerozumu krahulečnicků	266
218	22. O divných proti přirození porodech	268
218	23. O knězi, psu a biskupu	269
219	24. O lišce, kohoutu a slepici	270
220	Oddíl sedmý.	
220	Fabule Šebestiana Branta	271
221	1. Z Hesioda proti žvácům a pliskačům	273
221	2. Kdy sluší jiných lidí bláznovství trestati	274
222	3. Kdo na druhém nějakou vadu trestati můž'e	275
222	4. Soudce, který pocty béře, ten nespravedlivě soudí	275
223	5. Jak spravedlivost prodáváme	276
223	6. Lidský porušený rozum žádnému nemůž odpustiti	276
224	7. Jak krkavci orla chtěli zahnat	277
225	8. Jak orel upustil slepici do klína Livie	277
225	9. Služebnost dobrovolně přijatou máme trpěti	278
226	10. Kterak římské kníže přemohlo nepřítele skrze pomoc krkavce	279
227	11. Rozdvojení jest zemí zkažení	280
227	12. Pochlebníci mnohým lidem škodí	281
228	13. O zlém o jiných mluvení	281
228	14. O neumělém lékaři	282
229	15. Jeden každý jest králem v svém domě	283
229	16. O přátelské nevěrnosti	284
230	17. Bláznovství nemůž ukryto býti	285
230	18. O knihách Sibylliných	285
231	19. O svázaném blázně	286
231	20. Ti, kteří spí, na mnohé věci nedbají	286
232	21. Těžkou věc na někoho vzložit časem jest potřebné	287
233	22. Těžko jest přirození změnit	288
235	23. O lístku proti moru ku pověšení na hrdlo	288
239	24. O vlku, kterýž svini jedl místo ryby	289
241	25. O tyranské ukrutnosti	290
244	26. Muž ženě více věřiti má než jiným	290
245	27. O trvanlivosti jedné ženy v tom, což sobě upřela	291
247	28. O lsti ženských rad	292
248	29. O pláči ženském při smrti mužův jejich	293
	30. O jedné ženě, kteráž zadek odkryla, aby hlavu přikryla	293
	31. O knězi, kterýž nespravedlivě desátky vybíral	294
	32. O svatosti malé košile jednoho mnicha	294

	Str.
33. Kterak frejři oněmějí, když frejřku vidí	296
34. O paní, kteráž osla živého odřiti rozkázala	297
35. O lenivém mládenci	297
36. O člověku, kterýž osla sedě na něm hledal	298
37. O dvou šerméřích	298
38. O mládenci, jenž se na stůl upíkal	299
39. O bláznu, kterýž pravil, že má biskup čtyři nohy	300
40. O poručníku, kterýž měl počet udělati	300
41. O knězi, kterýž místo kápě biskupovi kapouna přinesl	301
42. Dvořská odpověď Danta Florentinského	302
43. O rejtharu lysém, kterémuž vlasy dolů spadly	302
44. Kterak jeden kupec jiné lidi pomlouvá	303
45. O člověku, kterýž umrlého žida tělo nēdl	303
46. O knězi sv. Antonína a lejku a vlku	304
47. O kazateli, který vždy hlasitě křičel, jak pohanin byl	305
48. O tovaryši zámečnickém a o jednom vejci	306
49. O kardinálu, kterémuž jeden vítr dělal	306
50. O mnichu, kterýž křivě přísahal	307
51. Proč vlci ovčím se protiví	307
52. O člověku, který ve spaní zlato našel	308
53. Nemáme ohledovati zubů koni, kteréhož nám darem dali	309
54. O židu, kterýž při polehčování sobě kamení drahé našel	310
55. O jednom, kterýž toho dovedl, že nemocní ze špitále utíkati museli	311
56. Lichevník, kterýž neprávě pokání činí, v horší upadá	312
57. O mnichu, kterýž umřiti chtěl jako dobrý žid	312
58. O otci, kterýž měl syna, a o tom se jemu zdálo, že od lva zahynul	314
59. O mrtvém, kterýž svátost po smrti zase vrátil	314
60. O chované slepici a husi, kteráž každý den zlaté vejce nesla	315
61. O kupci, kterýž pastýřem byl	317
62. Člověk nemůž se všem zachovati	317
63. O jednom, kterýž třtinám kázal	319
64. O zbrojném zemanu, kterýž o mnoho se pokoušel, ale málo skutkem dovedl	319
65. O nepravém písaři	320
66. O řezníku a o srdci, kteréž jemu pes vzal	321
67. O jednom, kterýž z svého tovaryše proroka udělal	322
68. O Gonellovi a o divné jeho smrti	323
69. O jednom, kterýž druhému v jeho myšlení pokoje dáti nechtěl	324
70. O hadu a o pastýři, kterýž umrlému komáru slavný pohřeb udělal	325
71. O krkavci, kterýž některý čas vody nepije	326
72. O jednom, jenž se zpovídal z cedule	326
73. Dvořská odpověď Minatia k jednomu sedláku	327
74. O lékaři, kterýž své lékařství po štěstí dával	327
75. O lišce a leopardu, a kterak jeden dědinník své vlastní voly zbil	328
76. O poustevníku, kterýž množství žen oklamal	329
77. O lišce, kteráž se do plev, když ji psi hnali, schovala	329
78. Svatých věcí k světským nemá se užívati	330
79. O koni Sejově	330
80. O knězi, poutníku a ďáblu	331
81. Přísloví: Mezi lžící a ústy	332
82. Jak se muži v ženy obracejí	332
83. Jak se lidé v vlky obracejí	333
84. O Psyllích, kteříž proti polednímu větru válejí	334

Str.		Str.
296	85. Marsové kterak hady krotí	334
297	86. O lidojedcích	335
297	87. O s psími hlavami a o jiných širokonožných zvířatech	336
298	88. O opičím přirození	336
298	89. O divném zvířeti Spinx řečeném	337
299	90. O rozličných divokých zvířatech	338
300	91. O chameleontu	339
300	92. O hadu s korunou, kterémuž králík říká, a o kolčavě	340
301	93. O hadu boa	341
302	94. O skalním kozlíčku	341
302	95. O hrdci Arionovi	342
303	96. O pávu Pythagora mudrce	342
303	97. O lásce delfína a o dítěti	343
304	98. O věrnosti psův	344
305	99. O lidech s koňskými nohama a širokýma ušima	344
306	100. O velikých volích a o jiné zvěři	345
306	101. O zvířeti hyeně	345
307	102. Přirození lvův jest přirovnání pravého přátelství	346
307	103. O životě Milonově a o jeho smrti	347
308	104. Jak krokodil své zuby sobě čistí	347
309	105. O indských volích	348
310	106. O rysích	349
311	107. O zubřích	350
312	108. O medvědech	350
312	109. O boji slonův a drakův	351
314	110. O Arimaspích a Arimfejích	352
314	111. O ptáku ibis, kterýž hady jí	353
315	112. O trpaslících	353
317	113. O Blénech a jiných divných národech	354
317	114. O ženě, kteráž mnoho dětí pojednou porodila	354
319	115. O dítěti, které v jeskyni jiné děti jedlo	355
dovedl 319	116. O čtvernohém dítěti z herky narozeném	355
320	117. O člověku, kterýž měl oboje přirození	356
321	118. Pohádka doktora Jana Reuchlina	357
322	119. Pohádka Jeronyma Emsera	357
323	120. Jiná pohádka	358
324	121. O bláznu, kterýžto živ jsa za mrtvého k hrobu nesen byl	358
325	122. O Gelonských a Agathyrských	359
326	123. O Hyrpech a o moudrých v Indii	360
326	124. O Essedenských a o těch, kteříž jsou nejzáze na půl noci	360
327	Oddíl osmý.	
327	Přílohy	363
328	1. Zlomek Strahovský	365
329	2. Z prvotisku latinského kol. r. 1480	369
329	3. Z prvotisku německého kol. r. 1480	371
330	4. Překlad bajek mezirádkový	373
330	5. Bajka o vlku, který se postil	383
331	Oddíl devátý.	
332	Seznam slov a věcí	387
332		
333		
334		

SBÍRKA PRAMENŮV
KU POZNÁNÍ LITERÁRNÍHO ŽIVOTA
V ČECHÁCH, NA MORAVĚ A V SLEZSKU.

VYDÁVÁ

III. TŘÍDA ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ V PRAZE.

SKUPINA PRVNÍ. ŘADA II.

PAMÁTKY ŘEČI A LITERATURY ČESKÉ.

ČÍSLO 4.

JANA HASIŠTEINSKÉHO Z LOBKOVIC
PUTOVÁNÍ K SVATÉMU HRÖBU.

V PRAZE.

NÁKLADEM ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.

1902

SBÍRKA PRAMENŮV

KU POZNÁNÍ LITERÁRNÍHO ŽIVOTA

V ČECHÁCH, NA MORAVĚ A V SLEZSKU.

VYDÁVÁ

III. TŘÍDA ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ V PRAZE.

SKUPINA PRVNÍ.

PAMÁTKY ŘEČI A LITERATURY ČESKÉ.

ŘADA II. ČÍSLO 5.

STAROČESKÝ LUCIDÁŘ.

V PRAZE.

NÁKLADEM ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.

1903.

OBSAH.

	Strana
Předmluva	5
Úvod	6
I. O Lucidáři vůbec	6—12
II. O Lucidáři ve slovanských literaturách	12—16
(Lucidář ruský, chorvatský, polský).	
III. Staročeský Lucidář	16—40
1. Posavadní zprávy o něm	16—17
2. Rukopis Fürstenberský, nyní na Křivoklátě	17—20
3. Prvotisk z r. 1498, věnovaný od Jos. Dobrovského ryt. Neuberkovi, nyní v Museu království Českého	20—22
4. Poměr obou textů	22—29
5. Pozdější vydání Lucidáře (1567, dva defekty starých vydání, 1779, 1783, v Jindř. Hradci bez roku, 1811, 1877, »vydáno roku tohoto«, Všezevď snesitelný)	29—40
6. Poměr vydání pozdějších k nejstarším vydáním	40
Lucidář:	
Text rukopisu Fürstenberského (na levé straně) a prvotisku z r. 1498 (na pravé straně)	41—71
Seznam autorů	72
Seznam slov a věcí	73—83

SBÍRKA PRAMENŮV
KU POZNÁNÍ LITERÁRNÍHO ŽIVOTA
V ČECHÁCH, NA MORAVĚ A V SLEZSKU.

VYDÁVÁ

III. TŘÍDA ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.

SKUPINA PRVNÍ.

PAMÁTKY ŘEČI A LITERATURY ČESKÉ.

ŘADA: II. — ČÍSLO 6.

FRANTOVA PRÁVA.

V PRAZE.

NÁKLADEM ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.

1904.

oka z Boru
il 5, 28.
, 18.
19, tit.
/: 38, 27.
, 32
přebywagij
o Cechu ne-

elingovi:
zé příslušná

OBSAH.

I. Předmluva	Stránka V
II. Úvod:	
1. Literatura »bláznovská«: Její vznik. Sebastian Brant, Narrenschiff; Geiler z Kaisersberka; Wimpeling; Erasma Roterodámského Chvála bláznovství	VI
a) <i>Ironická enkomia</i>	VIII
b) <i>Literatura pijanská</i> : Jana ze Schwarzenberga Instruction 1516, vydaná po česku r. 1538. Sebastiana Franka, Laster der Trunckenheit 1531, vydáno po česku r. 1537. Potvorný drak apokalyptický 1612. Alše Knoblocha z Pirnsdorfu Písň o trunkopolství 1561. Šebastian Ox z Kolovsi, satira o Vomizíně z let 1563—77.	VIII
c) <i>Grobidská literatura</i> . Její vznik a vývoj od Dedekindova Grobiana r. 1549, pozdější překlady, mezi nimi: Práva nepravá nezdvořilého doktora Krobiana (Hrubeše). Příbuznost Frantových Práv s Právy Krobianovými	XIII
d) <i>Parodie předpisů lékařských a právnických</i> . Artikule pro cechy zábavné, bláznovské. Scheidt, Murner (Schelmenzunft), Bock (Der vollen Brüder Orden), Jodocus Gallus (Monopolium et societas vulgo das liechtschiff). Monopolia (bratrstva) rozmanitá: Gribus, Schelmenzunft; Schramm, Schweinezunft. Podobné skladby staročeské podle cizích vzorů	XVII
2. Frantova Práva, vydaná v Norimberce r. 1518. Brojení staročeských mravokárců proti Frantovým Právům. Jiří Melantrich podle zachovaného inventáře prodával Frantova Práva a Pranostiky. Exemplář se nezachoval žádný. Franta, Frantovský, Frantovství v lidové tradici i v literatuře. Vydání Jana Mantuana v Norimberce r. 1518, unikát ve sborníku bibliotheky Petrohradské akademie. Popis, výklad titulního listu, zkráceného hesla Mantuanova a vyobrazení, dedikace Linhartovi Jílkovi z Doubravky. Výklad názvu Franta, Frantova Práva	XIX
3. Henrici Bebelii Libri facetiarum — základní pramen Frantových Práv. Rozbor Frantových Práv. Úvaha o jejich původu. Prvky domácího humoru a cizí prameny. Rozprávky hlavně čerpány z Bebelovy sbírky: 1. Kovář Paška v nebi a v pekle. 2. Lev, vlk a osel putující do Říma. 3. Měštka ve varech (lázních). 4. Žena posílá nebožtíku muži na onen svět peníze a šaty. 5. Pe-	

níze — smrt! 6. Nohavice oběšeného 7. Poučování sedláka o nej-
světější Trojici. 8. Nalezený prsten připadne ze tří žen té, která
nejchytřeji oklame svého muže. 9. Uhlíř zázračným vševědem a
doktorem. 10. Sedlák peněžitý rozumí výhrůžkám vyděračného pána
(z Poggiovy sbírky Liber facetiarum). Význam rozprávek ve Franto-
vých Právech pro studium lidových pohádek a vtipů XXVI

4. Frantova Práva v literatuře polské a jejich vliv na Rusi.
Polská »Frantowa Prawa«, »Jus Frantorum«, známá jen podle jména,
výtisk ze XVI. století se nezachoval. Skladba příbuzná Jana Dzwon-
nowského (pseudonym), Statut na lotry (Przywilej Frantowskiego
Cechu). Polská slova Frant, Frantowski, Frantowka, měla stejný
význam jako v staročeštině. Na Rusi Frant, Frantovskij, Frantovstvo,
Frantiti značí: švihák, moda přemrštěná, šatiti se podle módy, fintiti
se. Působil tu vliv polský. Knížka známa není XXXI

III. Text »Frantových Práv« 3

IV. Přílohy:

1. List od stavův pekelních všem pitelům na svět poslaný.
(Úvod knihy: Hanuš ze Švorcperka Instrukcí, 1538) 31
2. Alše Knoblocha z Pirnsdorfu, Písně dvě nové o trunko-
polství, jinak o puola plnou douškem připíjení r. 1561.
(Unikát v bibliotece Musea království Českého) 34
3. Právo a řád ve Vomizíně, Zlomek satirického skládání z let
1563–77 (Unikát v bibliotece Musea království Českého) 38
4. Práva nepravá nezdvořilého doktora Krobiána, v nichžto
pod žertem opravdově mnohé nynější nemravy směšné předsta-
vuje 40

Seznam autorů, slov a věcí 55

SBÍRKA PRAMENŮV
KU POZNÁNÍ LITERÁRNÍHO ŽIVOTA
V ČECHÁCH, NA MORAVĚ A V SLEZSKU.

VYDÁVÁ

III. TŘÍDA ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.

SKUPINA PRVNÍ.

PAMÁTKY ŘEČI A LITERATURY ČESKÉ.

ŘADA II. — ČÍSLO 7.

MISTRA JAKOUBKA ZE STŘÍBRA PŘEKLAD VIKLEFOVA DIALOGU.

V PRAZE.

NÁKLADEM ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.

1909.

OBSAH.

	Strana
Předmluva	V
Úvod	VII
Text	1
Slovník	65

SBÍRKA PRAMENŮV
KU POZNÁNÍ LITERÁRNÍHO ŽIVOTA
V ČECHÁCH, NA MORAVĚ A V SLEZSKU.

VYDÁVÁ

III. TŘÍDA ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.

SKUPINA PRVNÍ.

PAMÁTKY ŘECI A LITERATURY ČESKÉ.

ŘADA II. — ČÍSLO 8.

MARKOLT A NEVÍM V LITERATUŘE STAROČESKÉ.

V PRAZE.

NÁKLADEM ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ

1909.

SBÍRKA PRAMENŮV
KU POZNÁNÍ LITERÁRNÍHO ŽIVOTA
V ČECHÁCH, NA MORAVĚ A V SLEZSKU.

VYDÁVÁ

III. TŘÍDA ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.

SKUPINA PRVNÍ.

PAMÁTKY A ŘEČI LITERATURY ČESKÉ.

ŘADA II. — ČÍSLO 9.

PETRA COMESTORA HISTORIA SCHOLASTICA.

V PRAZE.

NÁKLADEM ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.

1910.

SBÍRKA PRAMENŮV
KU POZNÁNÍ LITERÁRNÍHO ŽIVOTA
V ČECHÁCH, NA MORAVĚ A V SLEZSKU.

VYDÁVÁ

III. TŘÍDA ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.

SKUPINA PRVNÍ.

ŘADA II.

ČÍSLO 10.

PETRA COMESTORA-MANDUCATORA
HISTORIA SCHOLASTICA.

ČÁST II.

V PRAZE.

NÁKLADEM ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.

1914.

ŽIVOTA
EZSKU.

KA JOSEFA

CA.

ŠKA JOSEFA

PETRA COMESTORA-MANDUCATORA
HISTORIA SCHOLASTICA.

K VYDÁNÍ UPRAVIL

Dr. JAN V. NOVÁK.

ČÁST II.

KNIHA RUTH - EVANGELIA (KAP. XXXVI.).

V PRAZE.

NÁKLADEM ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.

1914.

J. Bažant
profesor obchodní akademie
Přerově

3511